

Slovenski hmeljar

Prvi strokovni list za hmeljarstvo * Glasilo Hmeljarske zadruge, z o. j. * List izhaja redno vsak drugi petek * Naročnina letno 20 din, za inozemstvo 40 din, posamezna številka stane 2 din * Uredništvo in uprava: Celje, Vodnikova ulica 2. — Telefon št. 196

Leto XI.

Celje, 3. maja 1940

Štev. 9

Postavljanje hmeljev

Mnogo smo že razpravljali o tem. Tako o vprašanju, če so boljše hmeljevke ali žično ogrodje, kakor tudi o tem, kako je treba opore postaviti. Le o tem, kdaj postavljati opore, ali pravilneje, hmeljevke, še nismo razpravljali, pa bo prav, da se tudi o tem pomenimo.

Menda je še malokateri hmeljar razmišljal o tem, kdaj najbolj kaže postavljati hmeljevke. Ko je hmelj obrezan, jih pač postavi ob priliki, ko najbolj utegne in tudi vreme ne nagaja preveč. Čas za postavljanje hmeljev je precej dolg, saj traja nekaj tednov, namreč od tedaj, ko smo hmelj obrezali, pa do tedaj, ko je treba izbrane poganjke napeljati. Praktično hmelj rabi opore šele tedaj, ko se prične ovijati, in to je po obrezovanju najmanj tri, pa tudi do pet tednov ali pa še več, kakor pač posluži vreme. Če pa imamo za postavljanje hmeljev na razpolago toliko časa, gotovo ne bo škodovalo, če razmislimo enkrat natančneje tudi razne okolnosti, ki govore za to, da postavimo hmeljevke čimprej, ali pa čim pozneje.

Kakovost zemlje in vreme bo tu že treba upoštevati. Na lahkih peščenih zemljah nam vreme ne bo dosti nagajalo, saj tu lahko postavljamo hmeljevke vsak čas, če le ne dežuje. Na bolj težki in manj propustni zemlji pa smo že bolj odvisni od vremena; po dežju bo treba s postavljanjem hmeljev počakati, da se zemlja vsaj za silo osuši, ker bi jo sicer preveč razhodili in steptali.

Rast hmelja je tudi treba upoštevati. Res rabi hmelj opore šele tedaj, ko se prične ovijati, toda če bomo postavljali opore tik pred tem, je nevarnost, da poškodujemo mlade poganjke. Hmeljsko zelenje je zelo krhko, vendar ga ni treba pomanirati, tudi če postavljamo hmeljevke pozneje, tem manj, ker jih moramo postaviti vsaj par pēdi proč od korenike in nekoliko pazimo že tudi lahko.

Ozirati se bo treba tudi na trpežnost hmeljev, ki stanejo vedno več in predstavljajo že prav zna-

ten investicijski kapital za vsakega hmeljarja. Brez dvoma trpi hmeljevka največ škode tisti čas, ko stoji v zemlji in čim dalj bo stala vsako leto, tem prej bo po njej. In gre tu vsako leto za okroglo štiri tedne več ali manj. Star in izkušen hmeljar je ob takem razgovoru zatrjeval, da ga je dolgoletna izkušnja pripravila do tega, da stavi hmeljevke vedno šele bolj pozno, ker mu na ta način trajajo nekaj let dalj. Pa bi mož utegnil imeti prav, ker za hmeljevko gotovo ne bo vseeno, če stoji v zemlji vsako leto po en mesec več ali pa manj.

Tako smo na kratko premostrili nekoliko natančneje vse okolnosti, ki govore za bolj zgodnjo ali pa bolj pozno postavljanje hmeljev. In kakor iz vsega sledi, nimamo nobenega tehtnega razloga za to, da s postavljanjem hmeljev preveč hitimo, ker to ni niti potrebno, niti koristno. Zasedujoč namen, da hmeljevke izdržijo čim dalj, jih bomo zato postavili raje pozneje. Seveda pa moramo pri tem upoštevati vremenske razmere, kakovost zemlje in pa čas, ki nam je na razpolago, da bodo hmeljevke vsekakor že na mestu tedaj, ko se hmelj prične ovijati, ko ga je treba prvič privezati in jih torej praktično potrebuje.

Ob tej priliki moramo vsekakor še ponovno opozoriti na okolnost, da hmeljev ne smemo postaviti preblizu korenike, štora, temveč v vrsti vsaj v dolžini kakih 40 cm daleč proč; izbrane poganjke položimo najprej v tej dolžini vodoravno po zemlji in jih šele potem napeljemo, pa ne nategnemo, ter privežemo na hmeljevke. Dolgoletne izkušnje namreč uče, da na ta način dosežemo obilnejši in boljši pridelek.

Prav tako ponovno priporočamo hmeljarjem, da skušajo podaljšati trajanje hmeljev z obžiganjem. Kdor ima nove hmeljevke, naj jih nekaj obžge, in sicer na debelem koncu do poldruega metra visoko, enako število sličnih pa naj pusti neobžganih. Na ta način se bomo v nekaj letih prepričali, za koliko se trajanje hmeljev z obžiganjem podaljša in v koliko se to izplača.

Hmeljarstvo na Moravskem

Kdaj se je prav za prav začel gojiti na Moravskem hmelj, ni točno znano. Kolikor se dá iz starih zapisov ugotoviti, so gojili hmelj najprej le na veleposestvih, kjer so ga rabili za varenje piva v lastnih pivovarnah. Ko pa je bilo konec tlačanstva, so izginila tudi ta hmeljišča, ker ni bilo več cenenih delovnih moči za to prej ko slej drago kulturo.

Ustanovitelj današnjega hmeljarstva na Moravskem je Hynek Floryk, kmet iz Tršic, malega trga v tihi in romantični dolini sredi trikota, ki ga tvorijo mesta Olomouc, Přerov in Lipik n. B. Floryk je hodil v šolo le toliko, da se je naučil dobro brati in pisati, potem pa se je pridno oprijel dela na očetovi kmetiji. Pri tem pa ga je neutešljivo hrepenenje po širši izobrazbi vedno priganjalo, da je vztrajno prebiral razne knjige in časopise, vse, kar mu je prišlo pod roko, zlasti pa gospodarske vsebine. In kar je koristnega čital, je znal vedno smotreno izkoristiti tudi v domačem gospodarstvu. Ker mu je oče kmalu umrl, je moral že v mladih letih prijeti v svoje roke krmilo rodne kmetije, katero je skušal izboljšati ter napraviti donosnejšo v vsakem oziru.

Kako je prišel na misel, da bi pričel saditi hmelj, ni znano. Verjetno so ga pripravile k temu dobre cene hmelja v letu 1860, ko je bil hmelj res za tedanje razmere izredno drag. Že prej je čital tudi o pridelovanju hmelja in zdelo se mu je, da bi okolica Tršic nudila vse potrebne predpogoje za to kulturo, zlasti še, ker je tudi tu slična rdečkasta zemlja kakor v okolici Žatca. Svojo zamisel je zaupal znanemu profesorju Lamblu, ravnatelju gospodarskega zavoda v Libverdu, ki se je z njim soglasil ter mu obljubil in spomladi leta 1861 tudi preskrbel potrebne sadeže. Tako je s tem letom pričelo današnje moravsko hmeljarstvo, ki se je poslej pod blagodejnim pokroviteljstvom svojega ustanovitelja od leta do leta bolje razvijalo.

Floryk je prvotno zasadil s hmeljem le dobro petino orala svoje njive na Zaholmu. Razumljivo je, da so sosedje gledali le z nezaupanjem na to, kakor na vsako drugo novost. Toda uspeh je bil dober. Prvi pridelek v letu 1862 je kupil domači pivovarnar Karl Kubelka in plačal po 1,40 goldinarjev za kilogram.

Hmelj mu je bil prav všeč in je zato priporočal kmetovalcem, da bi ga pričeli pridelovati v večjem obsegu. Tako se jih je že v prihodnjem letu odločilo še nekaj poleg drugega saditi v manjšem obsegu tudi hmelj.

Že v letu 1864 pa je bilo zasajeno že prvo večje hmeljišče, in sicer v občini Lipnany pri Tršicah, ki jo je zato smatrati za prvo hmeljarsko občino na Moravskem. V poznejših letih se je hmeljarstvo širilo polagoma tudi v drugih občinah in po tridesetih letih obstoja moravskega hmeljarstva so pridelovali hmelj že v 68 občinah ter je površina hmeljskih nasadov znašala že 408 oralov. Največja pa je bila površina nasadov hmelja na Moravskem v letu 1902, ko je znašala 867 oralov. Pridelek pa ni bil največji v tem letu, ker je znašal le 4992 stotov, temveč v letu 1907, ko je znašal na površini le 745 oralov 6210 stotov. Najvišjo ceno v tedanjem stoletju je dosegel moravski hmelj leta 1876, namreč 6 goldinarjev za kg, najvišjo v prihodnjem pa v letu 1911, namreč 8 kron za kg; po svetovni vojni je dosegel moravski hmelj najvišjo ceno v letu 1921, namreč 120 Kč (ca. 200 din) za kg, najnižjo pa v letu 1931, namreč le komaj 5 Kč (ca. 8 din) za kg.

Površina hmeljskih nasadov seveda prav tako na Moravskem kakor v nobenem drugem hmeljskem okolišu nikdar ni bila stalna, temveč se je večala ali manjšala, kakor se je pač hmeljarstvo bolj ali manj izplačalo. Nekako zdravo jedro v povojnih in deloma tudi že v predvojnih letih pa je znašala površina okoli 140 ha ter je po zadnji prisilni redukciji v letošnjem letu bila določena na 114 ha.

Moravski hmelj na svetovnih tržiščih ni dosti znan, ker se večinoma tudi ni izvažal, temveč so ga navadno vsako leto pokupile in porabile domače pivovarne. Sicer pa se v tem okolišu tudi pridelava premalo hmelja, da bi se mogel uveljaviti na svetovnih tržiščih. So namreč tod dobri žitrodni kraji, pa se zato hmeljarstvo ni moglo bolj razširiti, ker je žito vedno nudilo in tudi še danes nudi kmetovalcem bolj zanesljiv donos kakor pa hmelj.

Vprašanja in odgovori

F. P. v B.: Preslabo zagnojen hmelj imam, pa bi mu rad še nekoliko postregel. Kakšna umetna gnojila bi sedaj lahko uporabil in koliko?

Odgovor: V poštev pride le polno gnojenje in sedaj le še bolj naglo učinkujoča umetna gnojila. Najbolje se vam bo obnesel posebej za hmelj pripravljeni KAS, to je mešanica kalijevega z amonsulfatom in superfosfatom, ki se ga menda dobi še nekaj pri Hmeljarski zadrugi. Če je hmelj slabo zagnojen, potrosite kakih 200 kg tega gnojila na 1000 sadežev.

F. Š. v G.: Posebej za hmelj pripravljeni KAS pri Hmeljarski zadrugi sem zamudil, ker ga menda ni več dobiti. Kaj lahko še trosim sedaj namesto KAS-a?

Odgovor: Menda boste dobili pri Hmeljarski za drugi lahko tudi še KAS, ker se ga ji je posrečilo zadnje dni dobiti še nekaj. Seveda pa morate pohiteti, da ga zopet ne zamudite. Če pa ga slučajno le ne dobite več, boste morali trositi superfosfat in kalijev sulfat, pozneje pa sečnino ali pa čilski soliter.

A. Č. v P.: Zadnje dni se mi je posrečilo dobiti še nekaj posebej za hmelj pripravljene mešanega gnojila KAS. Kedaj moram to gnojilo potrositi, ali se že mudi ali pa je čas tudi še pozneje? Kako naj trosim gnojilo?

Odgovor: KAS vsebuje le bolj naglo učinkujoča gnojila in se zato za gnojenje z njim še ne mudi, pač pa ga je do konca meseca že treba spraviti v zemljo. Seveda pa tudi to, kakor vsako drugo umetno gnojilo takoj, ko ga raztrosite, zagrebite v zemljo, ker je zelo negospodarsko pustiti raztroseno umetno gnojilo povrh zemlje. Vsak gnoj, tako domač hlevski kakor umetni, mora čimprej v zemljo, ker sicer samo izgubi na svojem učinkovanju, pa če trosite potem gnoj že na široko po hmeljišču ali pa samo okoli sadežev; v zadnjem primeru tudi ne trosite gnoja naravnost na štor odnosno koreniko, temveč vsaj dobro ped vstran.

Razno

Hmelja smo izvozili iz naše države v lanskem letu skupno 31.400 stotov v vrednosti 109.820.000 din proti 26.180 stotov v vrednosti 51.360.000 din v prejšnjem letu. Največ hmelja smo izvozili lani seveda v Združene države Severne Amerike, namreč 25.070 stotov, dalje v Belgijo 2660, Švedsko 870, Italijo 460 in Argentinijo 300 stotov. V Anglijo, kamor smo izvozili predlani še 8390 stotov hmelja, ga lani nismo izvozili skoraj nič, dočim v Ameriko skoraj še enkrat toliko; prvič smo izvozili lani nekaj hmelja tudi direktno v Argentinijo, Italijo in Švedsko.

Izvoz hmelja na Dansko se dviga in je po približni statistiki znašal lani že 5388 stotov, dočim predlani le 3629 stotov.

Objave

Apno dobe hmeljarji najceneje pri Gospodarski za drugi na Frankolovem. Seveda pride v poštev sedaj le apno za zidanje, toda v jeseni se bo dobilo tam tudi apno za apanje hmeljskih nasadov in to v celih kosih ali pa tudi apneni prah, ki pa bo presejan in tako brez kamenja in druge navlake. Frankolsko apno je priznano prvovrstno. Kdor ga rabi ali ga bo rabil, naj se obrne naravnost na omenjeno zadrugo, ki apno in apneni prah dostavlja tudi na dom.

Mešano umetno gnojilo KAS za polno spomladansko gnojenje hmelja, posebej za hmelj pripravljena mešanica kalijevega sulfata z amonsulfatom in superfosfatom, je že prispelo in ga vsi, ki so ga naročili pri Hmeljarski zadrugi, lahko že dobe. V ta namen naj se oglasijo v združni pisarni v Celju, kjer dobe potrebno nakaznico, da potem gnojilo na skladišču v Celju prevzamejo. Ker v skladišču primanjkuje prostora, naj pride vsak po naročeno gnojilo čimprej. Zadnji čas se je posrečilo zadrugi preskrbeti še nekaj tega gnojila in ga zato lahko dobe

tudi tisti, ki ga še niso naročili; seveda pa je treba pohiteti, ker so zaloge le pičle.

Po vreče naj pridejo vsi, ki so dobavili svoj hmelj Hmeljarski zadrugi v lastnih vrečah, čimprej, najpozneje pa do konca tekočega meseca. Vreče se dobe v združnem skladišču v Žalcu, vendar se izdajajo samo ob torkih in petkih. Brez obračunskega listka se vreče ne izdajajo.

Hmeljarska poročila

Savinjska dolina: Obrezovanje je končano in pri toplem vremenu ter po zadnjem izdatnem deževju je pričel hmelj dobro odganjati. Mladi poganjki so večinoma prav krepki in zaenkrat popolnoma zdravi. V hmeljiščih se postavljajo hmeljevke ter po potrebi še gnojil dodatno z raznimi gnojili.

Vojvodina: Pri suhem in toplem vremenu gredo spomladanska dela v hmeljskih nasadih naglo od rok. Obrezovanje bo v glavnem končano, pa tudi druga dela dobro napredujejo.

Nemčija: Spomladanska dela v hmeljskih nasadih so v polnem teku, zlasti obrezovanje. Rastlina je v splošnem dobro prezimila, le na bolj vlažnih tleh je trpela znatnejšo škodo. — Na tržišču je slej ko prej le bolj mirno razpoloženje in lanski pridelek notira nominalno nespremenjeno 2,70—4,80 RM, to je po našem klirinškem tečaju 40—72 din za kg. Sicer pa je v stari Nemčiji lanski pridelek večinoma že razprodan, v sudetskih okoliših pa je več blaga na razpolago in je tudi bilo zadnji čas zlasti za hmelj iz Uštéka nekaj več zaključkov.

Češkomoravska: Pri ugodnejšem vremenu so končno le pričela spomladanska dela v hmeljskih nasadih v polnem obsegu ter sedaj dobro napredujejo, vendar je obrezovanje letos za kake tri tedne zakasnilo. Rastlina je dobro prezimila, le v nasadih, kjer je že lani in predlani trpela zaradi preobilne vlage, bolj slabo obeta. — Na tržišču je bila zadnji čas tendenca še bolj mirna, vendar so ostale cene v glavnem nespremenjene in lanski češki žateški pridelek notira slej ko prej 20—30 K, to je po našem klirinškem tečaju 30—45 din za kg.

Belgija: Spomladanska dela v hmeljskih nasadih so zaradi neugodnega vremena zelo zakasnila, vendar je rastlina v splošnem dobro prezimila. — Na tržišču je tendenca prav čvrsta, ker ni blaga in zato tudi ne ponudbe. Lanski pridelek notira Poperinghe in prav tako tudi letošnji v predprodaji 4,— do 4,40 blg, to je 33 do 36 din za kg.

Amerika: Prva dela v hmeljskih nasadih so v polnem teku. Razsežne spomladanske poplave v hmeljiščih niso povzročile škode. Površina nasadov se letos v največjem okolišu, to je Oregon, verjetno ne bo dosti povečala, pač pa v okolišu Kalifornija in Washington. — Tržišče je razmeroma mirno in domači pridelek notira lanski 33—44 din, iz prve roke pa se plačuje po 22 do 33 din, predlanski notira 27—31 din in starejši 14—19 din, že zacarinjen inozemski (uvozna carina znaša 26 din) pa 105—132 din za kg. Letošnjega domačega pridelka je prodano že naprej v predprodaji nad 40.000 stotov, pa še vedno prihaja do novih zaključkov po 24—33 din za kg, lanskega pa je neprodanega v prvi roki še kakih 30.000 stotov.

Splošno: Iz ostalih okolišev ni nobenih izčrpnjših poročil.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

sprejema vse vrste zavarovanj proti požaru: poslopja, vse premičnine, hmelj, zvonove, steklo, nezgode, vlom, jamstvo, avto-kasko, življenjska zavarovanja v vseh kombinacijah in posmrtninska zavarovanja »Karitas«.

Zastopniki v vsaki župniji.

Podružnica: Celje, Vodnikova ulica 2

Hranilnica Dravske banovine Celje — Ljubljana — Maribor

Pupilarno varen zavod.
Obrestovanje najugodnejše.

**Za vloge in obresti jamči Dravska banovina
z vsem premoženjem in vso davčno močjo.**

Izročajte denar

v zaupanja vredne domače denarne zavode, da se omogoči z oživitvijo denarnega obtoka delavoljnim našim ljudem zopet delo in kruh.

CELJSKA MESTNA HRANILNICA

(v lastni palači pri kolodvoru)

Vas vabi, da ji zaupate tudi Vi svoje prihranke, ker Vam nudi zanje s svojim premoženjem popolno varnost. Mesto Celje jo je ustanovilo že pred 72 leti in tudi še samo jamči zanjo z vsem svojim imetjem in z vso svojo davčno močjo.

Denarju, ki ga vložite, je vsakočasna, nemudna izplačljivost strogo zajamčena.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje najboljše. Denar je pri njej naložen popolnoma varno. Za hranilne vloge jamči poleg rezerv in hiš nad 4000 članov - posestnikov z vsem svojim premoženjem

Ljudska posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v novi, lastni palači na voglu
Kralja Petra ceste in Vodnikove ulice

HMELJARSKA ZADRUGA z o. j.

Skladišče Žalec

nudi svojim članom po najugodnejših cenah prisanano prvovrstne Holderjeve škropilnice vseh vrst, traktorje za oranje in okopavanje, različna sredstva za zatiranje bolezni in škodljivcev itd.